



نظم آیات قرآن، واجد پیوندهای محتوایی در افق تفسیر و تأویل است

عضو هیئت علمی دانشکده علوم حدیث قم اظهار کرد: ارائه مطالب و آیات قرآن به این شکل دارای خواص ویژه‌ای است و چنین نظامی واجد پیوندهای محتوایی آشکار و پنهان در افق تأویل و تفسیر است.

عضو هیئت علمی دانشکده علوم حدیث قم اظهار کرد: ارائه مطالب و آیات قرآن به این شکل دارای خواص ویژه‌ای است و چنین نظامی واجد پیوندهای محتوایی آشکار و پنهان در افق تأویل و تفسیر است.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمد احسانی‌فر لنگرودی، عضو هیئت علمی دانشکده علوم حدیث قم، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا) با بیان این‌که نورانیت قرآن و قرآنیت آن به واسطه چینش آیات و سور برگرفته از وحی است، اظهار کرد: اگر چینش آیات چه در متن اصلی و عربی آن چه در ترجمه آیات تغییر پیدا کند، قطعاً معانی آیات دستخوش تغییر و کم و زیاد خواهد شد؛ زیرا در بسیاری از آیات با استفاده از قرینه سیاق و انفعال سیاق به معنا و مفاهیم جدید و دقیقی در نکات تفسیری دست می‌یابیم.

احسانی‌فر با بیان این‌که مفسر بسیاری از مطالب و مفاهیم را از قرینه بودن سیاق و انفعال سیاق در آیات قرآن به دست می‌آورد، عنوان کرد: اگر چینش آیات قرآن عوض شود، سیاق و انفعال آن از بین می‌رود، ضمن این‌که قرآن با همین نظم موجود قرآن است، همچنان‌که خداوند متعال شبیه به هیچ‌کدام از مخلوقاتش نیست، کتابش نیز به تقلید و تبعیت از نمونه‌های بشری جمع‌آوری نشده است.

وی با اشاره شیوه‌های مختلف تألیف کتاب توسط بشر ادامه داد: نویسندگان در ادوار مختلف تاریخ ترتیب‌ها و نظم‌های گوناگونی را دنبال کرده‌اند که یکی از این موارد شیوه موضوع‌محوری بوده است، اما خداوند متعال تنها از روش موضوع‌محوری محض در کتاب شریفش استفاده نکرده است.

اگر بخواهیم با این توجیه که ترجمه قرآن را منقح و روان سازیم، بنابر این نیاز داریم تا يك خط سیر برای آیات در نظر بگیریم، مسلماً این کار آغاز تغییر و تحریف اکوسیستم قرآن خواهد بود. عضو هیئت علمی دانشکده علوم حدیث قم با بیان این‌که ارائه مطالب و آیات قرآن به این شکل دارای خواص ویژه‌ای است، افزود: قرآن به این شکل دارای آثار و پیوندهای محتوایی آشکار و پنهان در افق تأویل و تفسیر است. قرآن در تفسیر به ظواهر و بطون دارای پیوندهایی است که وجود آیات به این شکل در کنار یکدیگر تنها می‌تواند پرده از این غرض بردارد.

این محقق و قرآن‌پژوه ادامه داد: اگر بخواهیم با این توجیه که ترجمه قرآن را منقح و روان سازیم، بنابر این نیاز داریم تا يك خط سیر برای آیات در نظر بگیریم، مسلماً این کار آغاز تغییر و تحریف اکوسیستم قرآن خواهد بود. البته انجام این کار در کتبی همچون طبقات آیات، تفصیل الآیات، معجم الآیات و نظایر این‌گونه کتب اشکالی ندارد، همان‌گونه که در گذشته نیز صورت گرفته است.

وی افزود: چینش آیات موضوعی قرآن در کنار یکدیگر کار مفید و سودمندی است و می‌تواند پرده از برخی اسرار کتاب الهی بردارد، اما بالطبع چنین کتابی قرآن نخواهد بود. به عنوان مثال هنگامی‌که بنده خود به کتب تفصیل الآیات یا معجم موضوعی قرآن مراجعه می‌کنم و آیات را به صورت جدا و منفک شده از جایگاه اصلی خود مورد استفاده قرار می‌دهم، متوجه این مطلب هستم که آیه وضوحی را که در جای خود دارد، در این مکان از آن برخوردار نیست و برای فهم دقیق آن آیه خاص باید آن را در جای خود قرار دهم، صدر و ذیل آیات را بررسی کنم و بعد متوجه منظور و مفهوم آیه شوم.

معجم موضوعی آیات جایگزین قرآن نیست

احسانی‌فر عنوان کرد: این کار برای پژوهشگرانی که به دنبال محتوای آیات از نظر موضوعی هستند، کار مفید و سودمندی است، اما برای مردمان عادی که تنها به دنبال فهم ساده آیات قرآن هستند، چندان سودمند نمی‌نماید و جایگزینی يك معجم موضوعی از قرآن به جای آن کار مبارکی نیست و نتایج حاصله از تلاوت آیات الهی در قرآن از آن کتاب به دست نخواهد آمد.

عضو هیئت علمی دانشکده علوم حدیث قم با اشاره به تأثیر چشم‌گیر قرآن در بلاد مختلف اظهار کرد: با يك رصد ساده می‌توان متوجه شد که قرآن مجید به همین شکل موجود، به هر کشوری که وارد شده است توانسته تأثیرات خارق‌العاده‌ای در مردمان آن سرزمین داشته باشد، بدون این‌که نیازی به تنقیح و یا نظم مورد نظر بشر داشته باشد.

با يك رصد ساده می‌توان متوجه شد که قرآن مجید به همین شکل موجود، به هر کشوری که وارد شده است توانسته تأثیرات خارق‌العاده‌ای در مردمان آن سرزمین داشته باشد، بدون این‌که نیازی به تنقیح و یا نظم مورد نظر بشر داشته باشد وی ادامه داد: قرآن محکم‌ترین سلاح پیامبر اکرم(ص) در استقرار توحید بوده و هم‌اکنون نیز بهترین سلاح در دست مسلمانان است، با همین سبک و سیاق موجودش. تنها کافی است که قرآن، قرآن منتشر شود نه يك نسخه تحریف شده معنایی توسط بشر، خود قرآن نیز بر همین نکته اذعان دارد که ^{#171}إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا؛ قطعاً این قرآن به [آیینی] که خود پایدارتر است راه می‌نماید و به آن مؤمنانی که کارهای شایسته می‌کنند مژده می‌دهد که پاداشی بزرگ برایشان خواهد بود؛

این محقق و قرآن‌پژوه تصریح کرد: همان‌طور که در این آیه اشاره شده همین قرآن هدایت‌کننده نوع بشر است، نه نسخه‌های بشری که هرکس با اعتقاد و علاقه درونی خود به سراغ قرآن رفته است. البته این سخن به این معنا نیست که کاستی‌های ترجمه را نباید رفع کرد و خصوصاً در ترجمه‌های انگلیسی که با نوعی تعمد به قرآن نگاه شده است. بهترین و اساسی‌ترین کار در این زمینه این است که نهضتی در راستای اصلاح ترجمه‌های قرآن به زبان‌های مختلف راه‌اندازی شود، نه این‌که قرآن را تجزیه کرد و موضوعات مختلف به آن تحمیل کرد.

وی در مقایسه‌ای میان قرآن و انجیل‌های چهارگانه موجود عنوان کرد: انجیل‌های موجود، به دست بشر تألیف شده است، که در خلال آن مطالبی و حیانی نیز وجود دارد؛ لذا بسیار طبیعی است که کاملاً شباهت به سایر تألیفات بشر داشته باشد. انجیل‌های موجود در حقیقت کتاب سیره زندگانی حضرت مسیح(ع) و مادر گرامیشان است.

احسانی‌فر با بیان این‌که اولین انجیل بعد از گذشت سه دهه از رحلت و غیبت حضرت مسیح(ع) تألیف شد، خاطرنشان کرد: انجیل موجود به‌هیچ عنوان يك کتاب الهی نیست تا بتوان آن را با قرآن مقایسه کرد، آنگاه در مقام ارزیابی برآمد، بلکه کتابی است که به بیان تاریخ از قبل ولادت حضرت عیسی(ع) می‌پردازد و وقایعی را که برای حضرت مریم(س) اتفاق افتاده نیز ذکر می‌کند. در این میان گاه جملاتی از وحی نیز مطرح شده است.